voornamen, familienamen en een historische basisadministratie

Gerrit Bloothooft

Meertens Instituut KNAW
Taalwetenschap Universiteit Utrecht

Universiteit Utrecht

op zoek naar voorouders

- Bronnen
- Personen
- Relaties
- Redeneringen

bronnen

- Toegankelijkheid
  - kwetsbare orginelen
  - digitalisatie
- Snuffelen en zoeken
  - internet
  - vinden?

personen

- Persoonsvermeldingen
  - welke vermelding hoort bij wie?
  - hoe beslissen we?
    - onvolledige informatie
    - spel- en typefouten
    - “kennis van de wereld”

aandachtsgebieden

- Hedendaagse gemeentelijke basisadministratie
  - 20e eeuw
    - familienamen en voornamen “in kaart”
- Historische basisadministratie
  - 19/20e eeuw (Genlias) en DTB etc
    - automatische gegevenskoppeling

over 30 jaar

- Bevolkingsadministratie vanaf 1700 beschikbaar
- Genealogie verschuift nog meer naar geschiedenis van het dagelijks leven

gemeentelijke basisadministratie

- Voornamen
  16 miljoen + 5 miljoen (overleden) personen
  - alle voornamen
  - geboorte(datum,plaats/postcode,land)
  - woonplaats(postcode)
  - ouders (gekoppeld)
- Familienamen
  16 miljoen personen
  - geboorte(datum,plaats,land), woonplaats

voornamen

- 5 miljoen verschillende (compleet)
  - Maria Johanna Francisca
- 500.000 enkele voornamen
  - Annerieke, Sem

link voornaampopulariteit

- Vanaf 1880 tot heden beschikbaar
- Eerst: traditionele vernoeming
  - weinig sociale aspecten zichtbaar
- Na 1960: vrijheid
  - sociale groepen meer zichtbaar
  - leeftijd af te lezen uit voornaam

van Maria > Annie > Yvonne > Kimberley

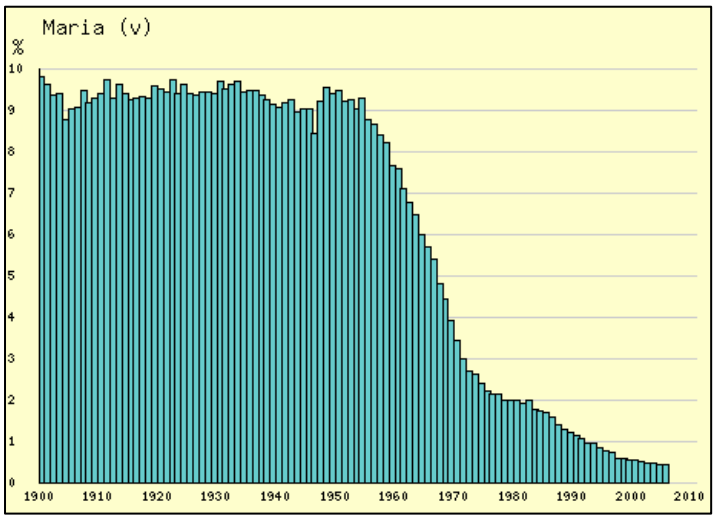

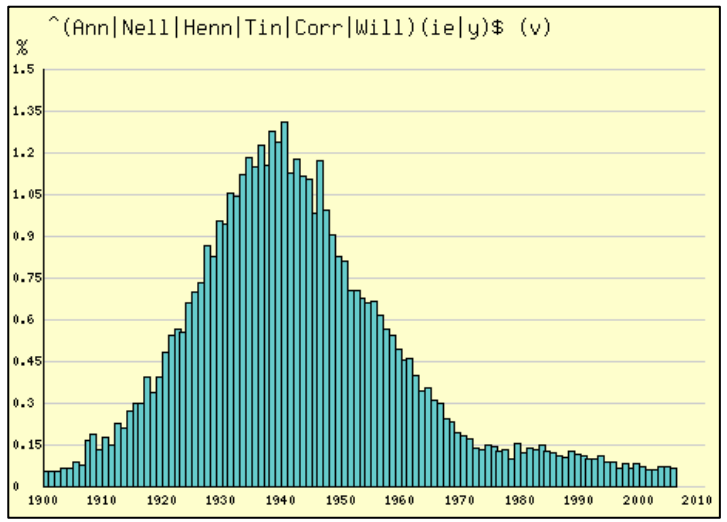

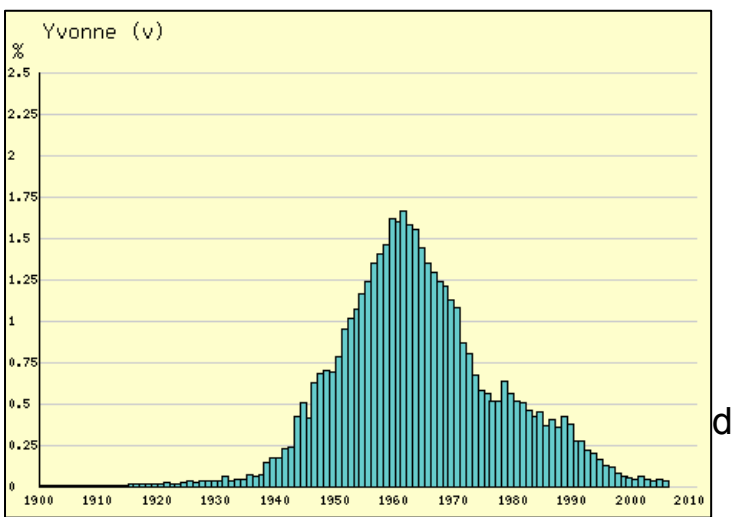

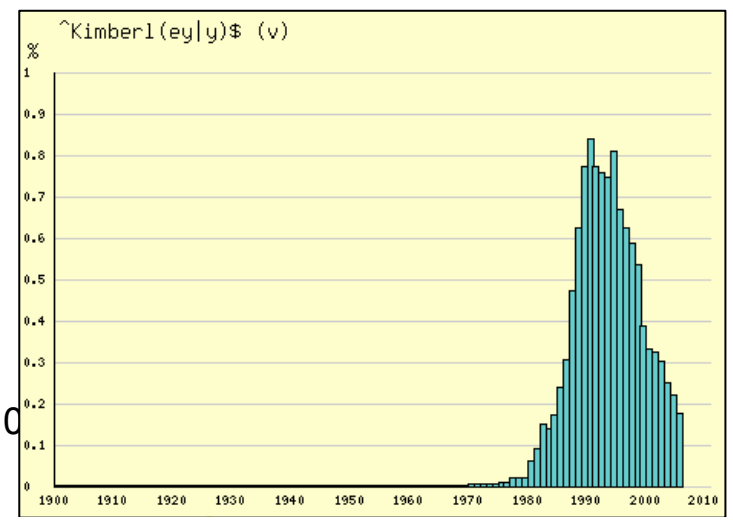

d 2010

naamgeving en geloof

traditioneel Nederlands

geref.bond 1920

(dank Hans Knippenberg)

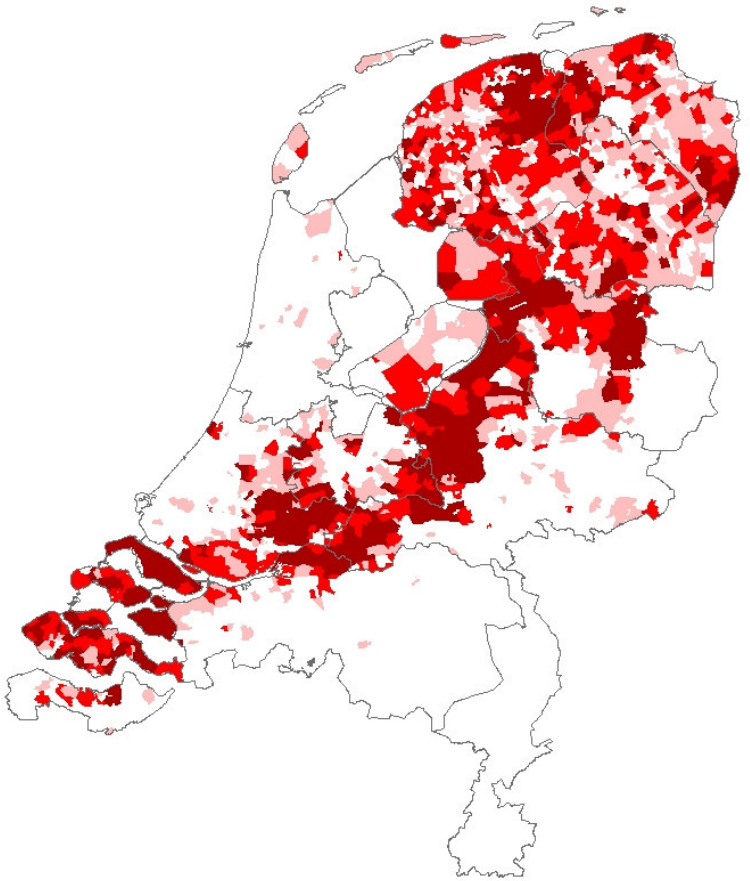

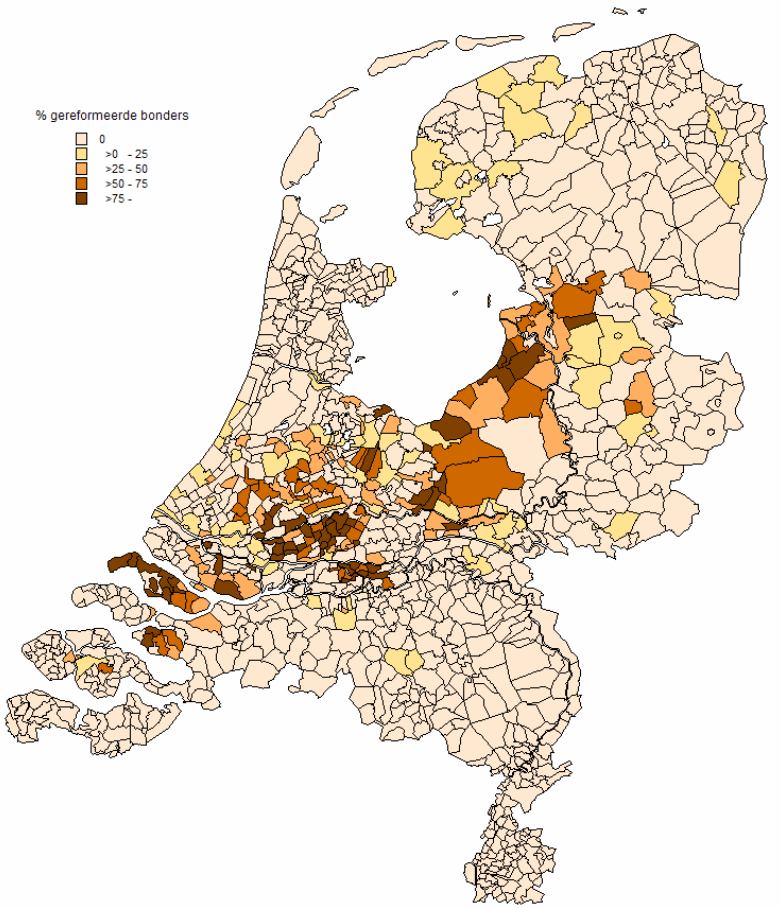

Meertens Instituut

Lelysta

naamgeving en geloof

modern Nederlands (kort)

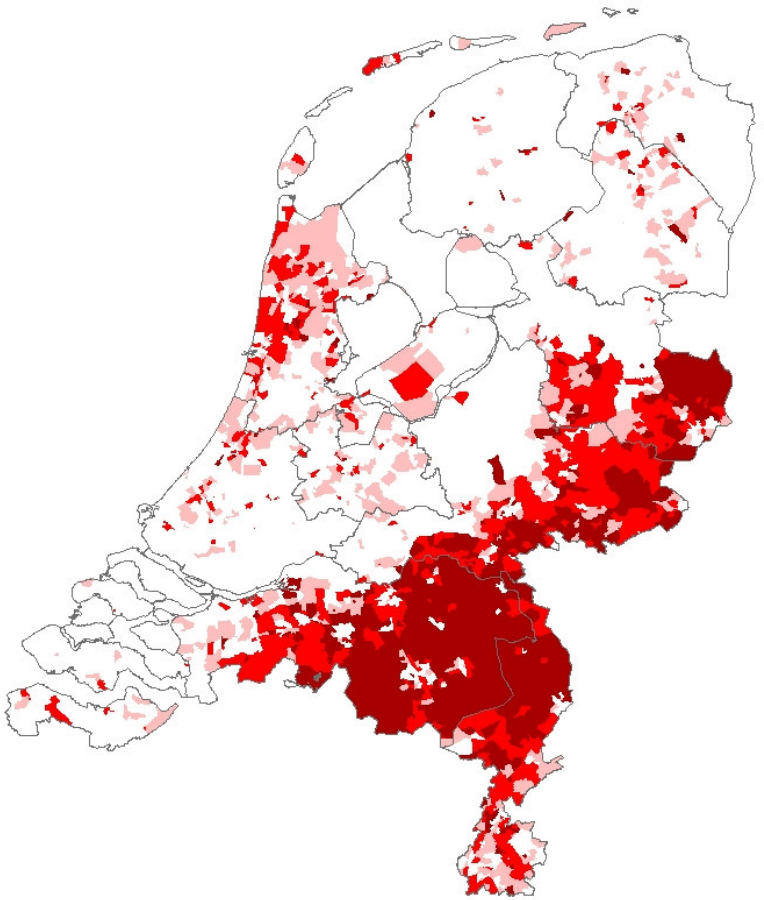

rooms-katholiek 1970

(dank Hans Knippenberg)

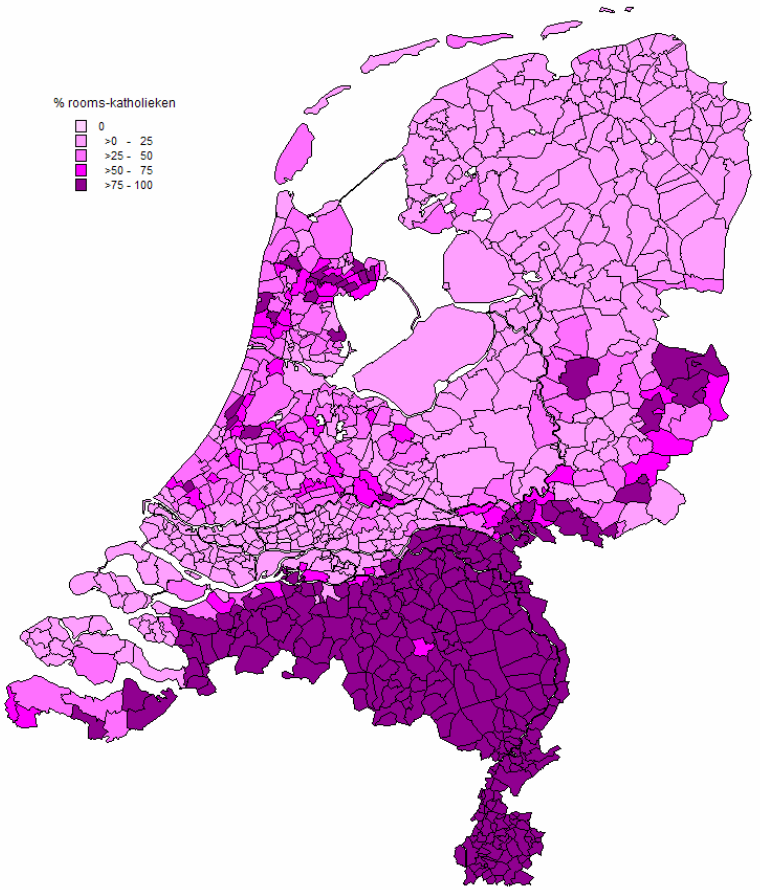

Meertens

Lelystad 2

naamgeving en regio

Nynke (regionaal)

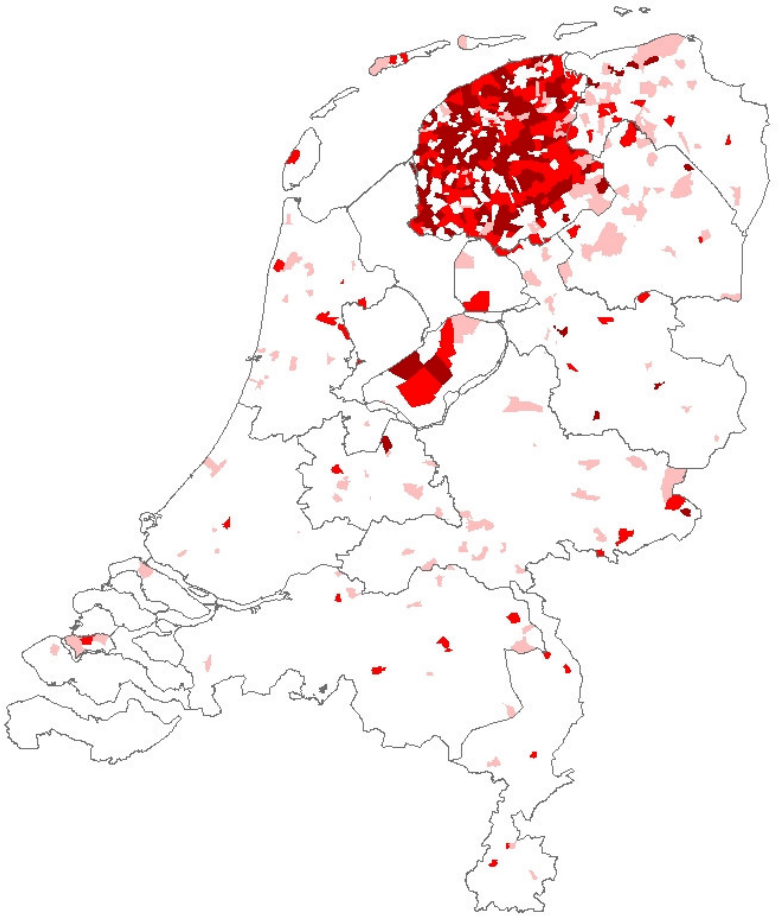

Femke (landelijker)

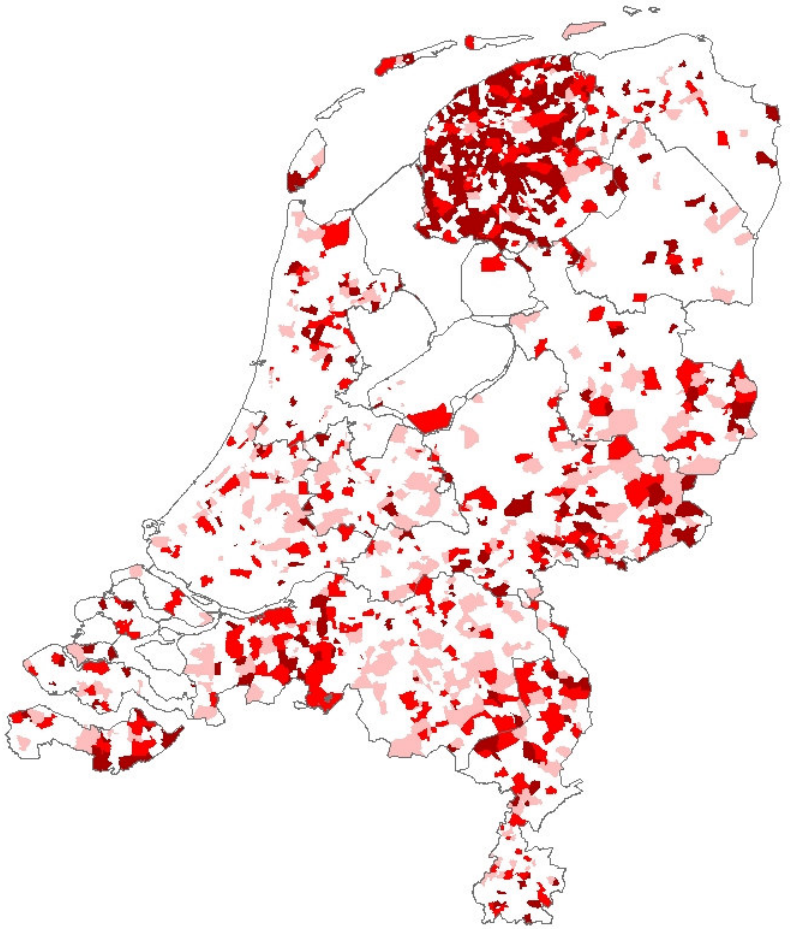

voornamen kaart van Nederland

relatief belangrijkste naamgroep per PC4

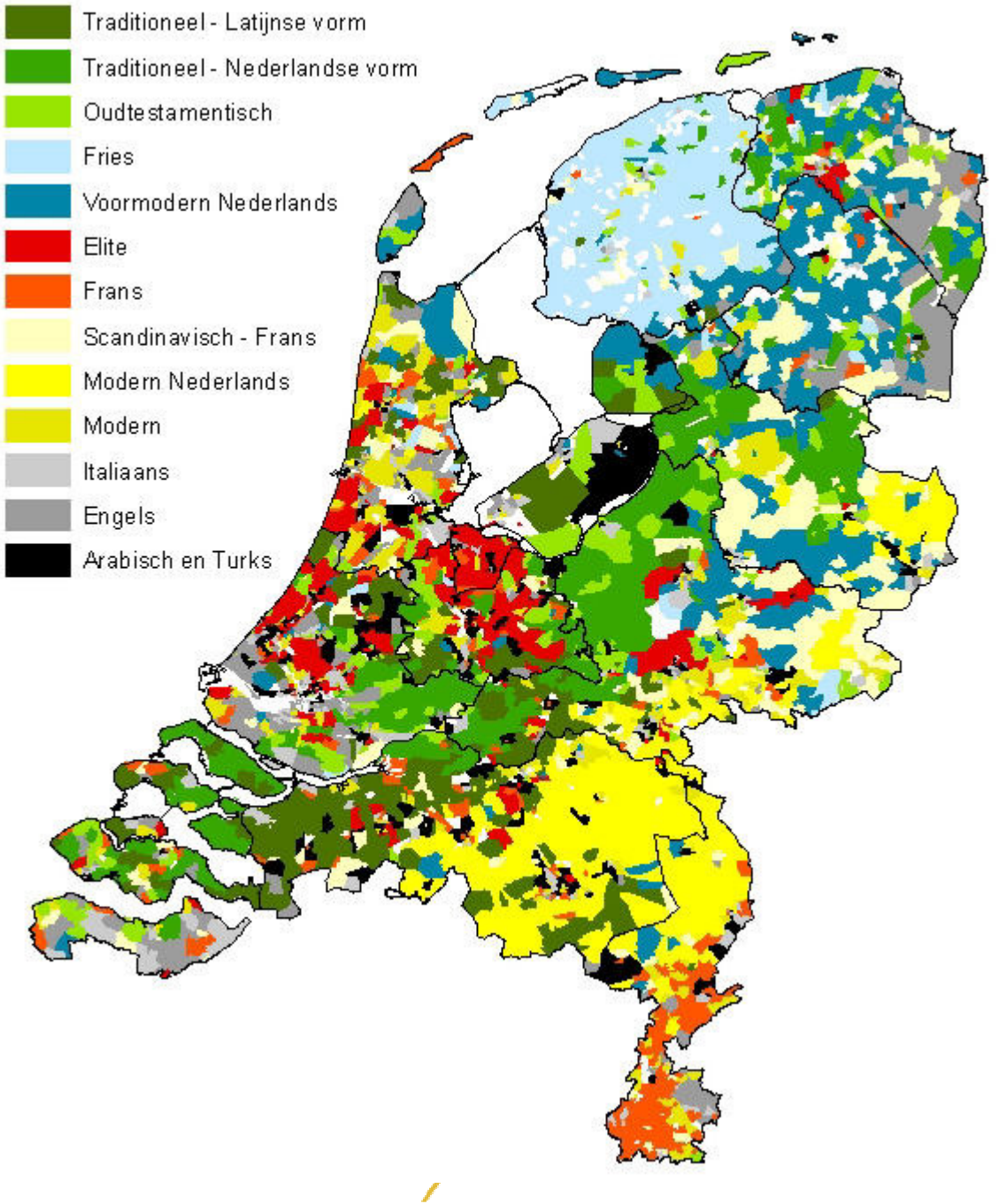

Meertens instituut

familienamen

Centraal Bureau voor de Statistiek
's Gravenhage

12e VOLKSTELLING, 31 Mei 1947

Bij de invulling raadplege men de toelichting op de binnenzijde van den omslag

Register-contrôlestrook I

Achternaam: Cruyff
Voornamen (eerste voluit): Hendrik J.
Geboortedatum en -jaar: 25-4-'47
Straat en No.: Aldeboom 32
Gemeente (en prov.): AMSTERDAM

- Volkstelling 1947
  - veel spelfouten
  - verspreiding digitaal per provincie
  - ~ 100.000 familienamen van 10 miljoen mensen
- GBA selectie 2007
  - zeer weinig fouten
  - verspreiding per gemeente
  - ~314.000 familienamen van 16 miljoen mensen

hoeveel familienamen met meer dan 4 generaties

- Genlias, VT 1947, GBA 2007

- 67.000 familienamen
  - gelijke klank : **32.000 namen**
    - Kuippers, Kuipers, Cuijpers, Kuijpers, Kuypers, Cuypers, Cuipers
  - vergelijk Winkler (1885): **10.000 familienamen**
  - per naam meerdere families!

algemeen familienamenbank NFB

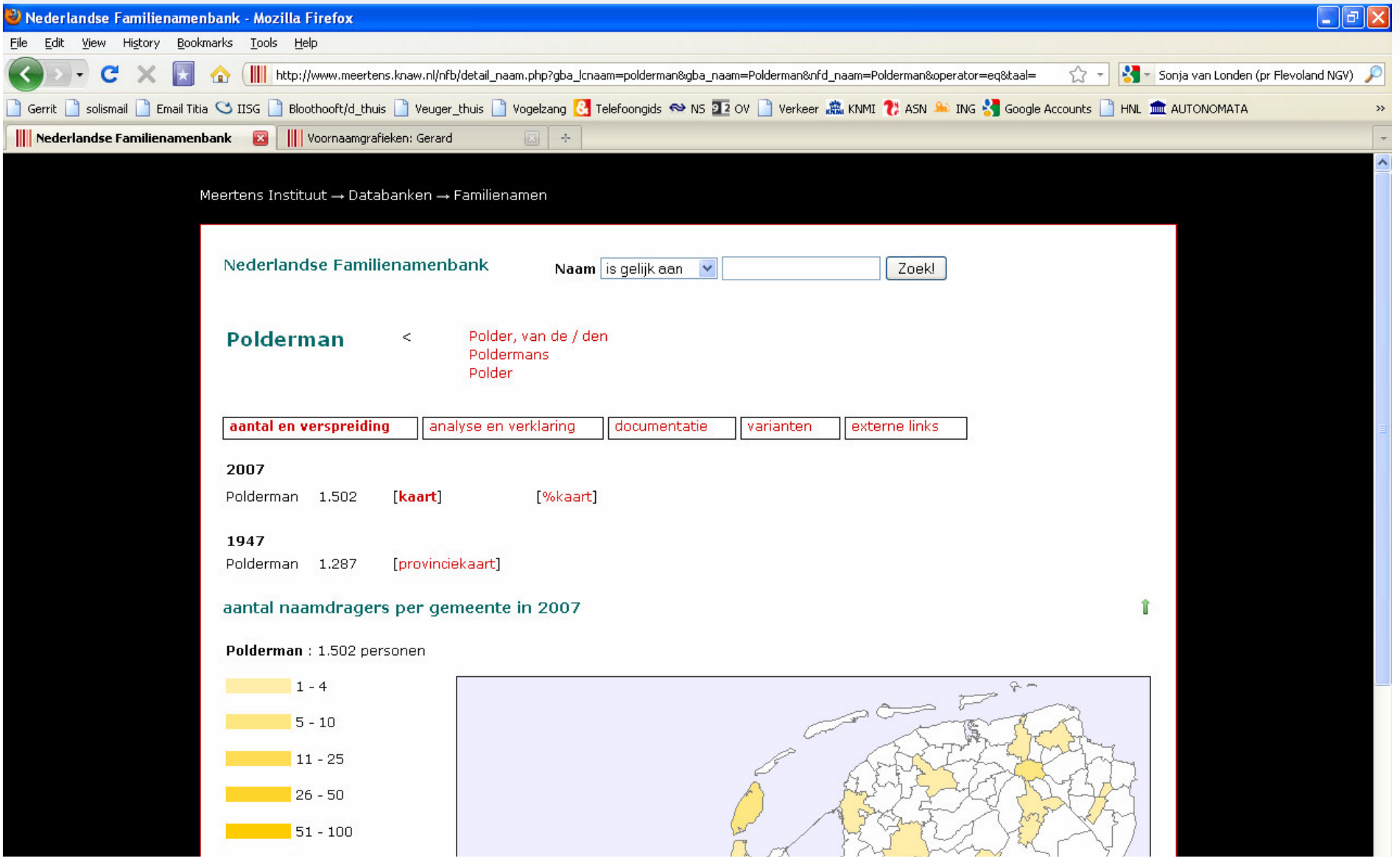

algemene naamkenmerken

stra$ (absoluut) 169.243

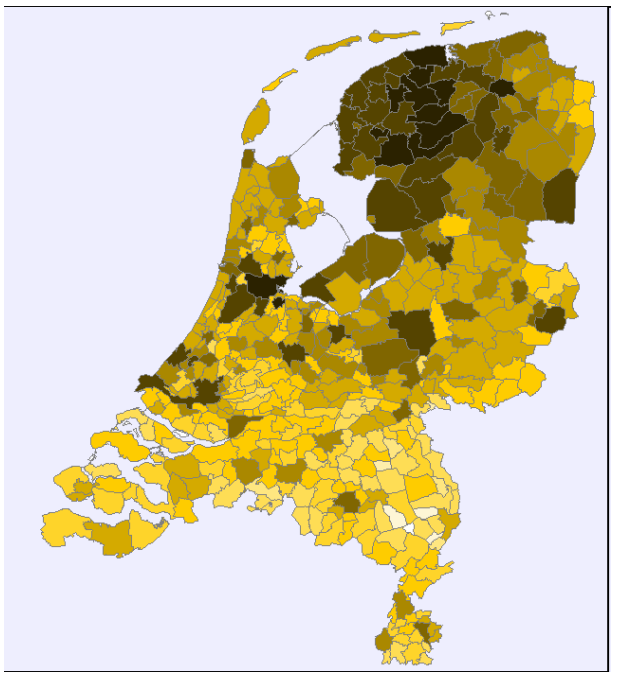

stra$ (relatief)

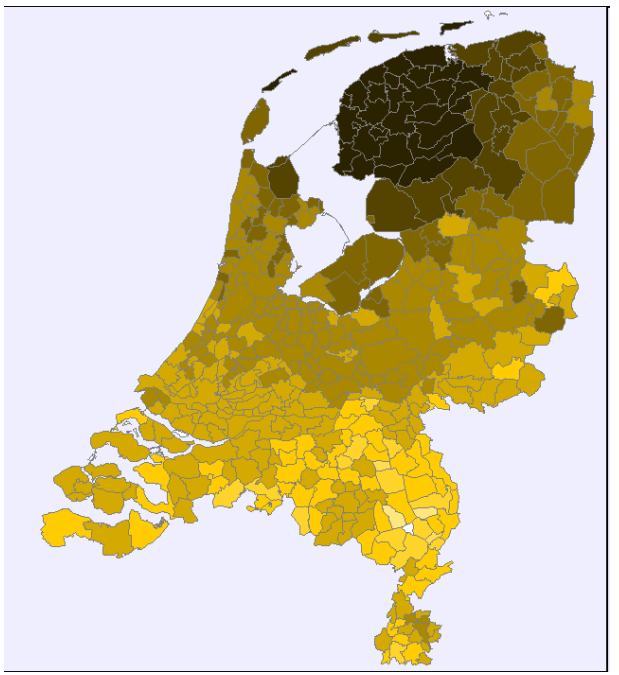

klankverandering

(familienamen relatief)

schult (4.191)

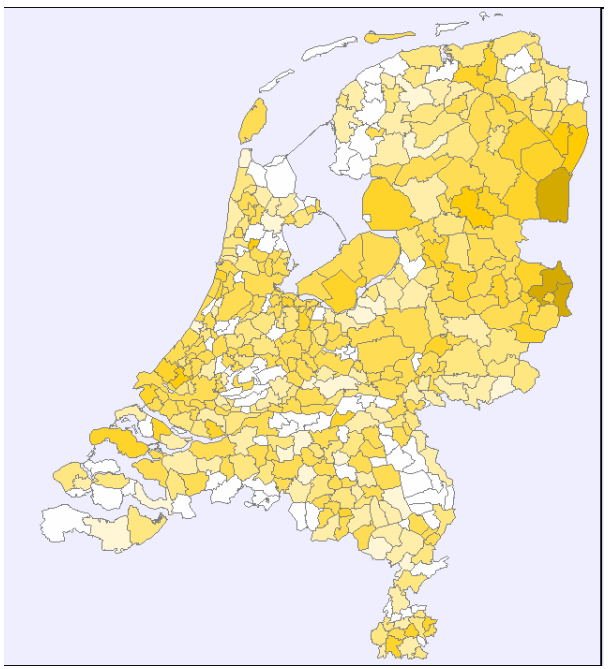

scholt (24.303)

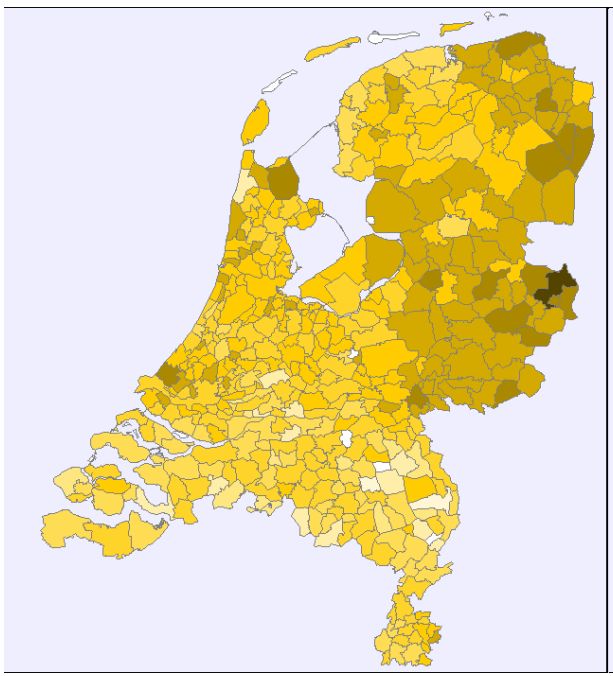

schout (20.285)

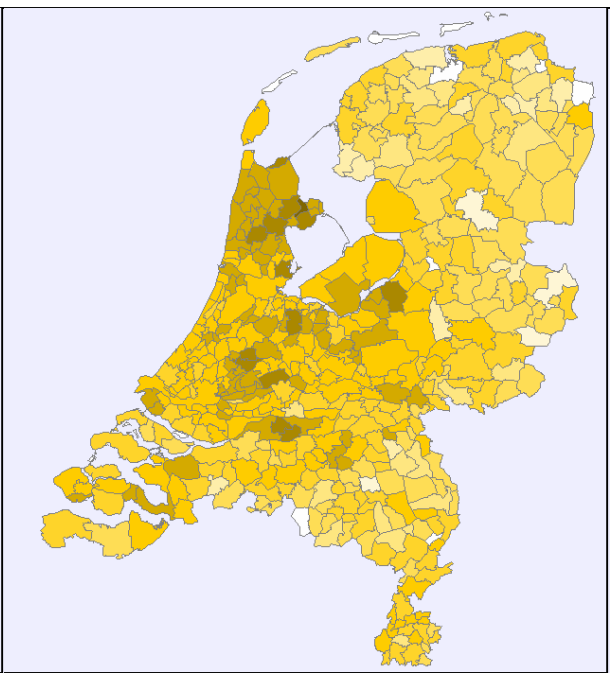

patronymisch suffix

(familienamen relatief)

se$ (111.866)

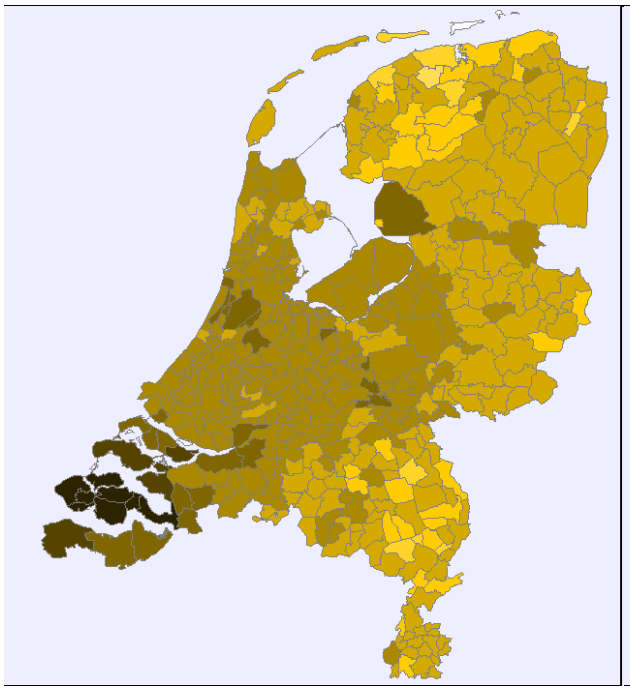

sen$ (508.927)

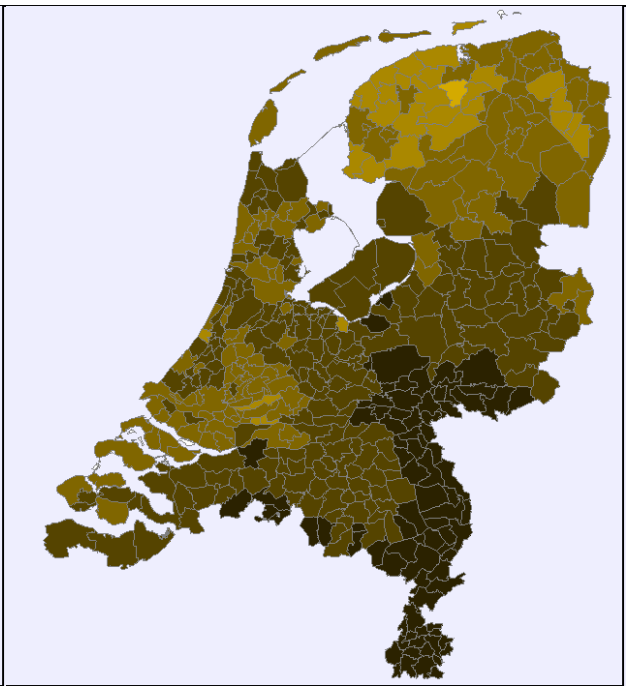

sens$ (25.467)

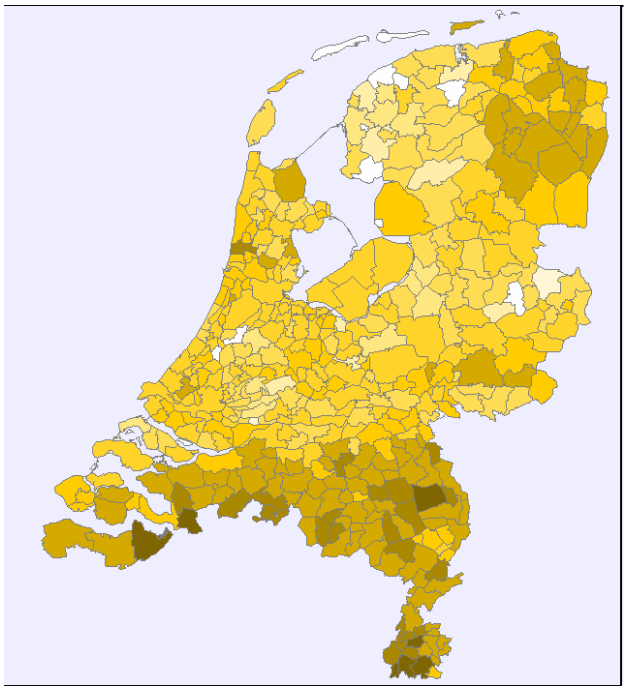

toponymisch element
(familienamen relatief)

horst$ (hoogte met hakhout, 59.595)

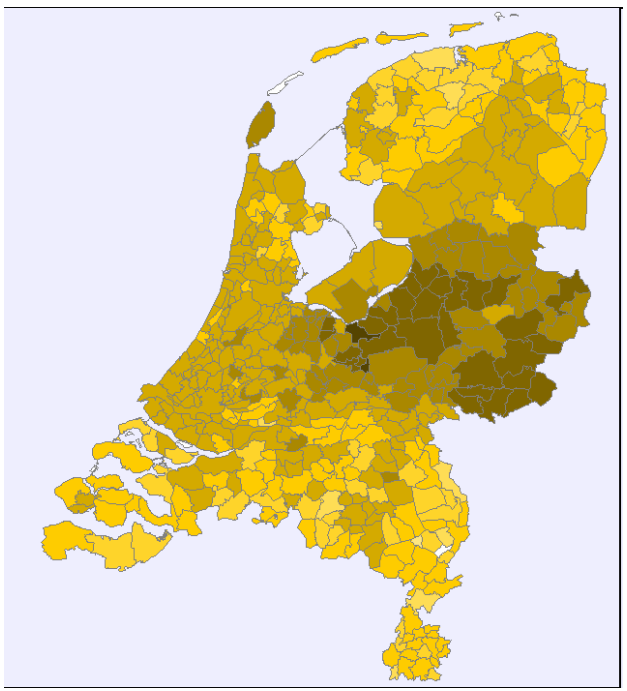

donk$ (rivierduin, 21.816)

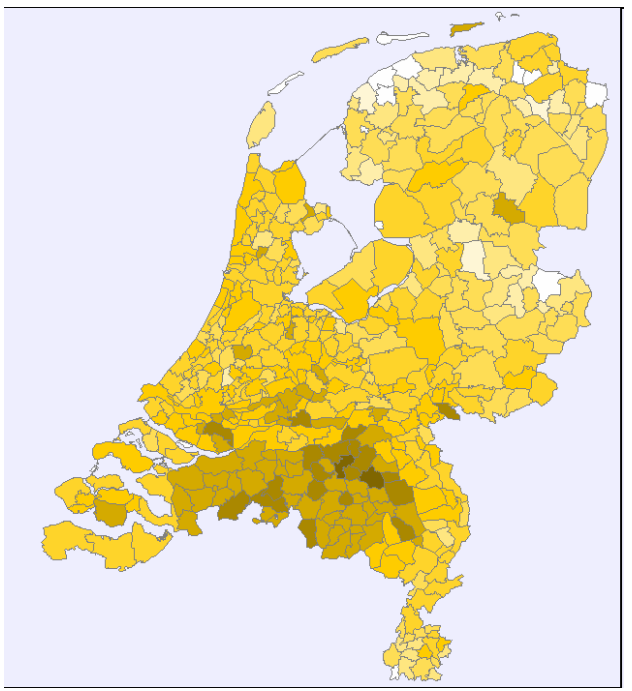

LINKS project 2009-2013

- NWO project met IISG(KNAW), Genlias (WieWasWie), Meertens Instituut (KNAW), Universiteiten van Leiden en Utrecht

- Automatische gegevenskoppeling van historische bestanden op persoonsnaam (familiereconstructie)

GENLIAS aantallen

	geboorte	huwelijk	overlijden
Drents Archief	278,898	96,375	333,102
Erfgoedcentrum Nieuw Land	6,667	1,941	6,070
Gelders Archief	142,666	368,546	1,370,304
Groninger Archieven	454,403	209,874	690,181
Het Utrechts Archief	402,050	190,344	694,875
Historisch Centrum Overijssel	88,208	257,656	846,515
RHC Limburg	560,297	196,544	634,930
Noord-Hollands Archief		429,547	23,138
Brabants Historisch Informatie Centrum	102,480	352,619	107,833
Tresoar (Friesland)	798,164	257,357	753,538
Zeeuws Archief		164,763	220,431
Zuid-Holland	678,309	298,290	627,276
Ned. Antillen	67,055	10,615	38,411
TOTAAL (status 2009)	**3,579,197**	**2,834,471**	**6,346,604**
Geschat totaal (1811– 1911, 1931, 1951)	**12,000,000**	**3,500,000**	**10,500,00**

problemen

- Bronnen
  - onnauwkeurigheden
    - ook in digitalisatie alhoewel kwaliteit hoog is
  - incompleetheid
  - omvang: nu 50 miljoen persoonsvermeldingen
- Redeneren
  - hoe werkt een genealoog
  - hoe maken we hem/haar overbodig!

naar een historische basisadministratie

- Vanaf 1700
- Tot zover privacy dat toestaat
- Volledig gekoppeld
  - vanaf 1811 zeer betrouwbaar
  - genealogiën direct geheel opvraagbaar
  - met bronvermeldingen
  - verrijking hangt van snelheid van digitalisatie af

contact

- Gerrit Bloothooft
  - G dot bloothooft at uu dot nl
  - google: bloothooft